

Zjištění z programu Minimalizace

Program proti šikaně, který opravdu funguje

šikany

Milan Kotík

„Dokážu to!“

rozumíme penězům,

aisis

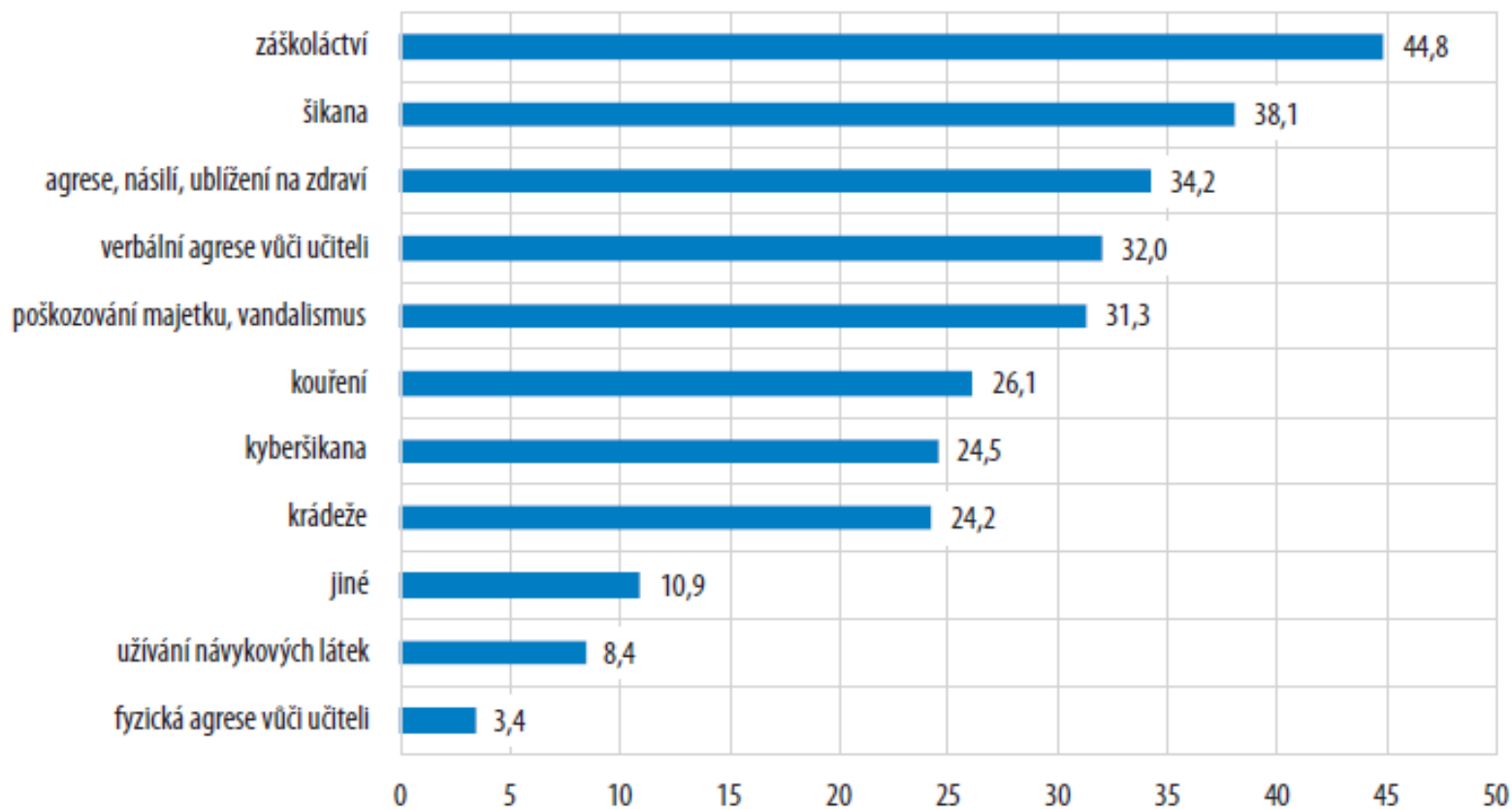
rubikon

Výroční zpráva ČŠI 2018, data za r. 2016/17:

Graf 26

Výskyt identifikovaných případů rizikového chování – podíl škol (v %)

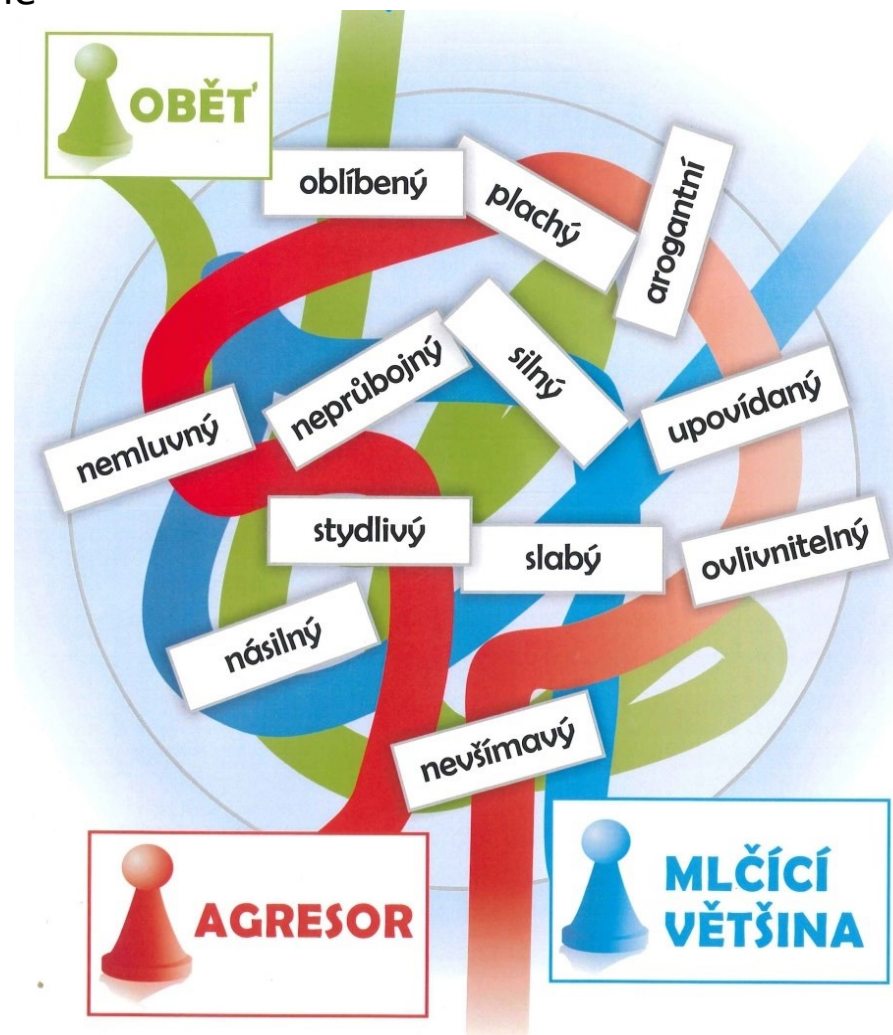

Jaké mohou být motivy vzniku šikany?

- touha získat moc, vedoucí místo ve skupině
- snaha vyniknout, zaujmout, zalíbit se
- hledání hranic, jejich překračování
- netolerance vůči odlišnostem
- osobní nejistota, mindráky
- odplácení, „potrestání“
- vrozená agresivita
- recese, legrace
- předsudky
- antipatie
- nuda
- ...

Dotazníková šetření Minimalizace šikany

žáci 5. - 9. tříd ZŠ, 10 – 15 let

Brno, Kladno, Přerov, Frýdlant, V. Hamry

1196 respondentů

r. 2017/18

žáci 5. – 9. tříd ZŠ, učni a studenti I. – IV. ročníků SŠ, 10 – 18 let

Praha, 20 škol

3710 respondentů

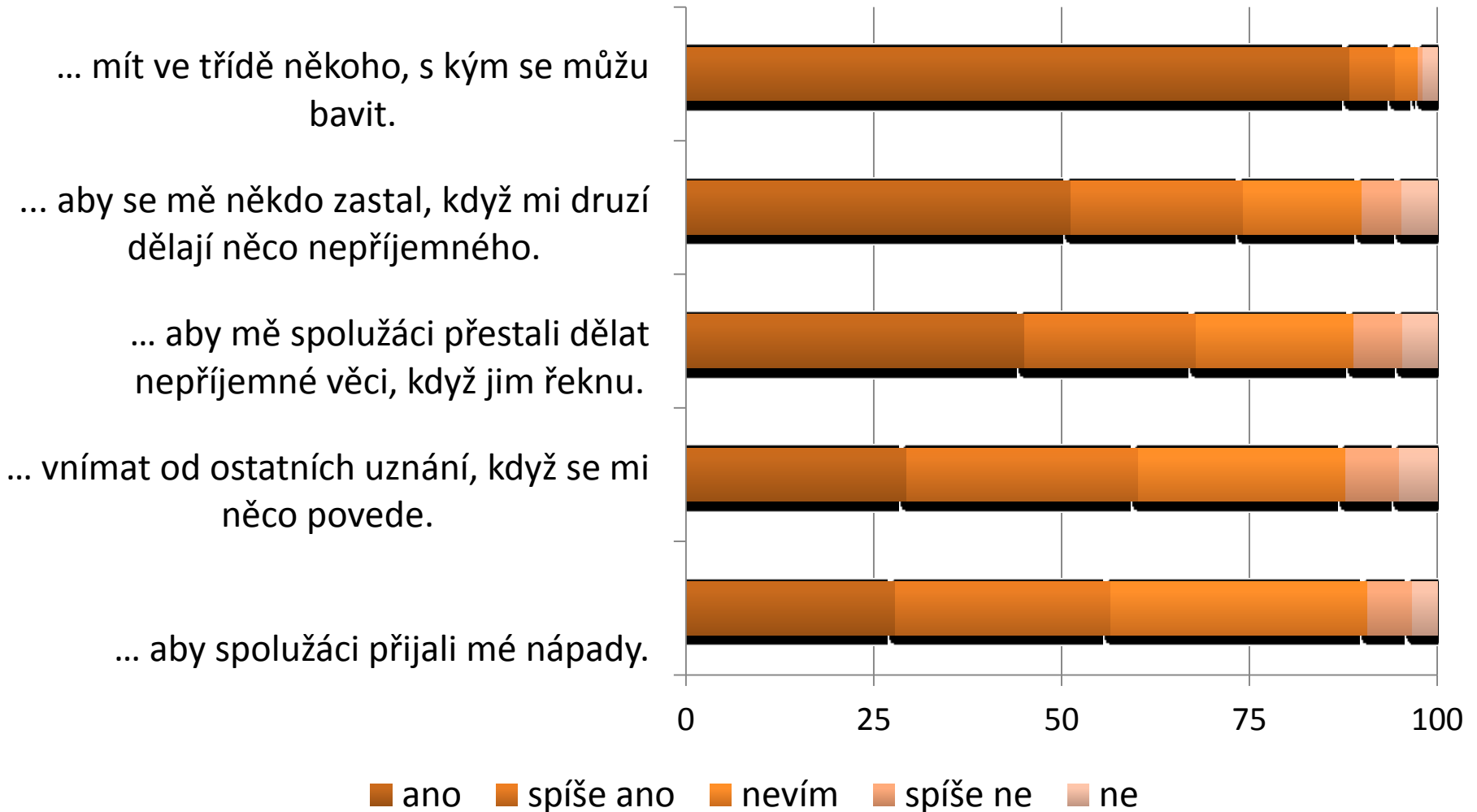
r. 2018/19

pedagogičtí a vedoucí pracovníci škol ZŠ a SŠ Praha, 30 škol

267 respondentů

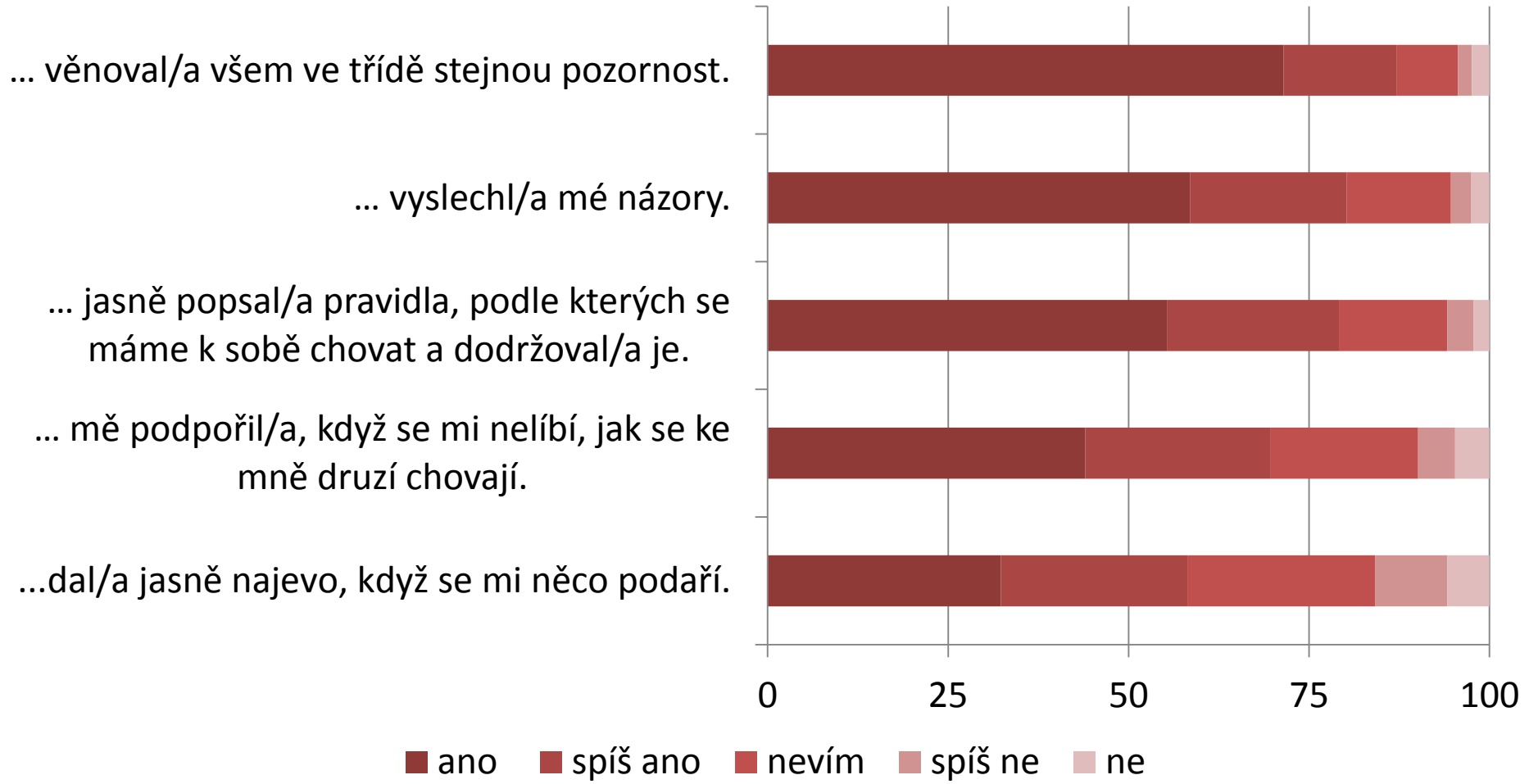
r. 2018/19

Co je pro děti ve škole důležité?

Děti potřebují od učitele, aby...

Seberealizace

Uznání

Sounáležitost

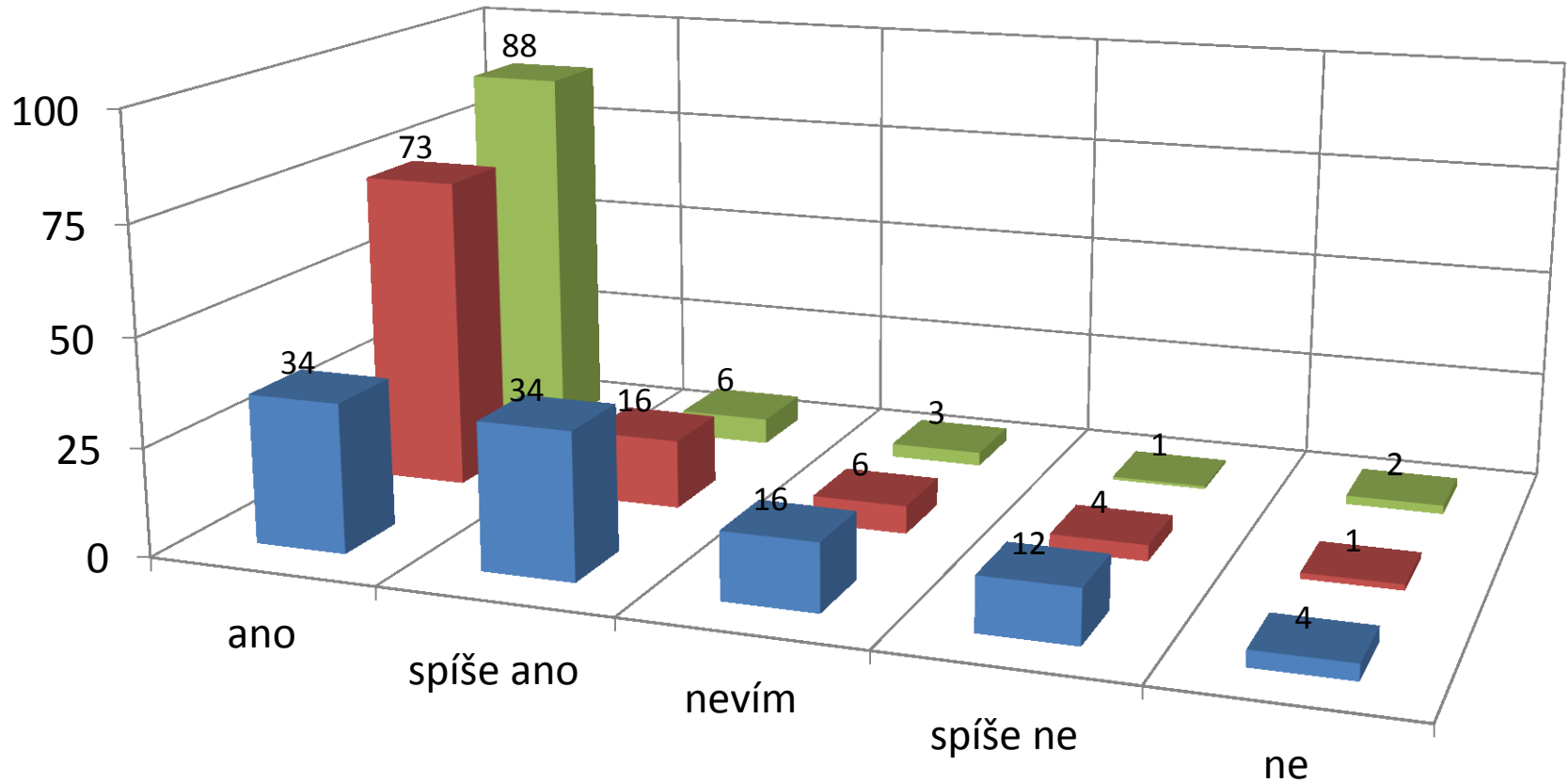
Bezpečí

Fyziologické potřeby

Abraham Maslow

Mít se s kým bavit: potřeba x realita

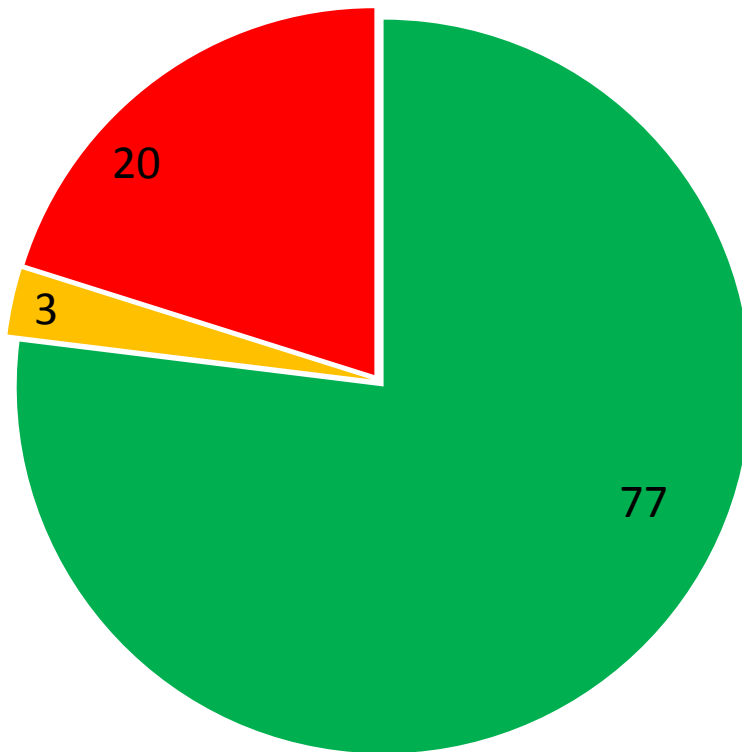
- Každý ve třídě má někoho, s kým se může bavit
- Mám ve třídě aspoň jednoho dobrého kamaráda.
- Je pro mě důležité mít ve třídě někoho, s kým se můžu bavit.

Jak předcházet/řešit vyloučení?

- **všichni dospělí**
  - vědí, jak přijmout dítě, které se jim přijde svěřit s problémem
- **všichni pedagogové**
  - zařazují aktivity, při kterých děti spolupracují
  - všímají si projevů vyloučení
- **třídní učitel**
  - soustavně zjišťuje, jak se každému dítěti ve třídě daří
  - pravidelně pracuje se vztahy ve třídě – vztahová pravidla, adaptace nových žáků, tolerance k odlišnostem, empatie, vzájemný respekt
- **specialista**
  - pomáhá začlenit se dětem, které s tím mají potíže

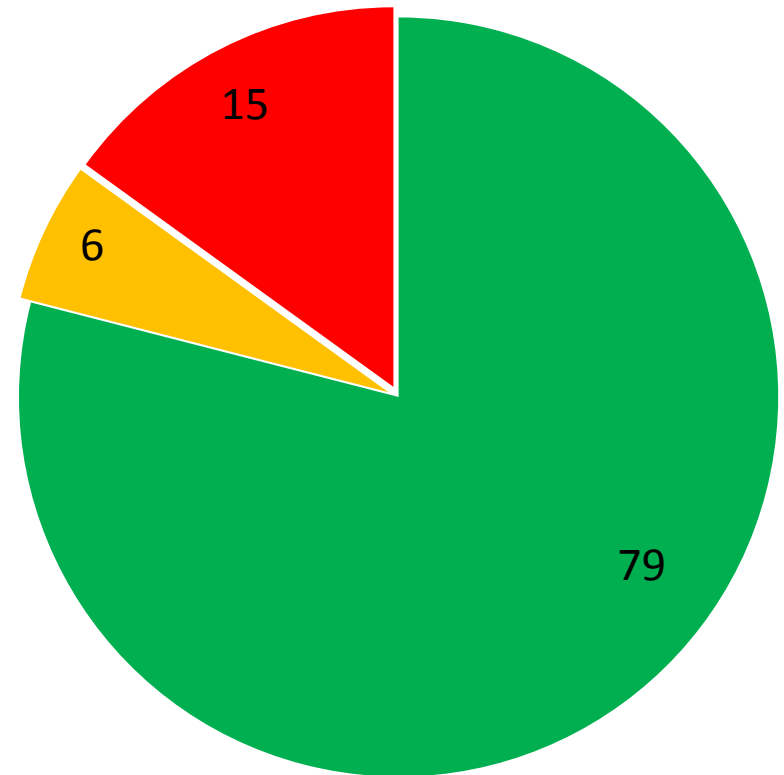
Jak žáci/studenti hodnotí

Vztahy mezi spolužáky

■ kladně ■ nevím ■ negativně

Působení TU na vztahy

■ kladné ■ nevím ■ negativní

Jak žáci/studenti hodnotí

Vyhodnocení párových výroků

Já

...mám jednoho nebo více dobrých kamarádů/kamarádek	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	4	4	4	4	3
...když se mi něco povede, ostatní to ocení.	2	4	1	1	2	1	0	1	2	0	0	0	0	1	2	1	0	4	1
...se nebojím říct svůj názor, i když je jiný, než mají ostatní	4	4	4	1	4	4	0	3	1	2	3	3	3	0	4	3	1	4	3
...když mi někdo dělá něco nepříjemného, umím si s tím poradit	3	1	4	0	4	3	3	4	4	2	2	2	3	2	3	3	2	4	4
...když vidím, že někomu ostatní ubližují, zastanu se ho/jí	0	1	4	1	4	-1	2	0	0	2	3	3	3	2	0	0	2	1	0
	2,6	2,8	3,4	1,4	3,6	2,2	1,8	2,4	2,2	1,8	2,4	2,4	2,6	1,8	2,6	2,2	1,8	3,4	2,2

Ve třídě

...má každý alespoň jednoho dobrého kamaráda/kamárádku.	3	2	3	2	4	4	4	2	4	4	4	4	4	3	3	3	4	4	4
...nikomu nedáváme přezdívky, které sám/sama nepřijme	1	1	4	4	4	1	4	0	1	2	-1	-1	-1	0	1	-3	3	-2	4
...se učíme respektovat to, že jsme každý jiný	1	2	3	1	4	2	3	2	2	2	0	0	1	0	3	-1	3	1	4
...jasně odlišujeme škádlení od ubližování.	1	1	4	2	4	2	1	1	-1	4	-2	-2	-2	3	3	1	2	3	4
...když někdo ubližuje druhému, ostatní se ho/jí zastanou	-1	1	1	1	2	1	1	1	-4	3	1	1	1	2	1	0	1	0	0
...se učíme konflikty mezi sebou vyřešit tak, aby to bylo přijatelné pro všechny zúčastněné.	1	1	4	1	3	-1	1	2	1	2	1	1	0	0	4	0	2	0	3
...máme jasná pravidla, jak se k sobě navzájem chovat.	-1	0	3	4	1	2	0	4	4	-1	-3	-3	1	0	4	-3	3	1	4
...často se vztahovými pravidly pracujeme, když dojde ke konfliktu mezi spolužáky.	1	-1	3	3	1	1	4	1	3	1	1	1	1	2	3	2	2	1	4
	0,8	0,9	3,1	2,3	2,9	1,5	2,3	1,6	1,3	2,1	0,1	0,1	0,6	1,3	2,8	-0,1	2,5	1,0	3,4

Třídní učitel/ka

...nedopustí, abychom si v jeho/její přítomnosti nadávali nebo se někomu posmívali.	4	4	1	4	4	3	0	4	2	0	4	4	4	0	0	-1	2	3	2
...se ke všem ve třídě chová s porozuměním a respektem.	4	4	2	4	2	2	2	3	2	2	4	4	3	-1	4	2	1	2	2
...se zajímá, jak se nám ve škole daří a líbí.	0	2	3	3	2	3	1	0	0	2	1	1	1	0	3	1	3	0	2
...umí vyřešit vážnější konflikty mezi námi tak, že se vztahy mezi zúčastněnými zlepší.	-1	0	-2	0	-2	1	0	0	0	1	-2	-2	-2	-1	1	-2	0	-2	0
	1,8	2,5	1,0	2,8	1,5	2,3	0,8	1,8	1,0	1,3	1,8	1,8	1,5	-0,5	2,0	0,0	1,5	0,8	1,5

Jak žáci/studenti hodnotí

Vyhodnocení párových výroků

Já

...mám jednoho nebo více dobrých kamarádů/kamarádek	2	-4	3	2	4	4	2	4	4	3	4	-1	4	4	3	3	2	0	-1
...když se mi něco povede, ostatní to ocení.	-2	-2	3	2	1	-2	-2	0	0	-2	2	-2	2	0	1	1	-2	-3	-4
...se nebojím říct svůj názor, i když je jiný, než mají ostatní	1	0	3	3	0	4	1	-1	2	-2	0	-3	1	3	4	2	3	0	0
...když mi někdo dělá něco nepříjemného, umím si s tím poradit	-2	-1	4	2	2	3	4	0	2	1	4	-2	4	3	4	2	1	4	-4
...když vidím, že někomu ostatní ubližují, zastanu se ho/jí	-2	-4	1	0	2	-4	0	2	0	3	0	0	2	3	2	1	-3	-4	-4
	-0,6	-2,2	2,8	1,8	1,8	1,0	1,0	1,0	1,6	0,6	2,0	-1,6	2,6	2,6	2,8	1,8	0,2	-0,6	-2,6

Ve třídě

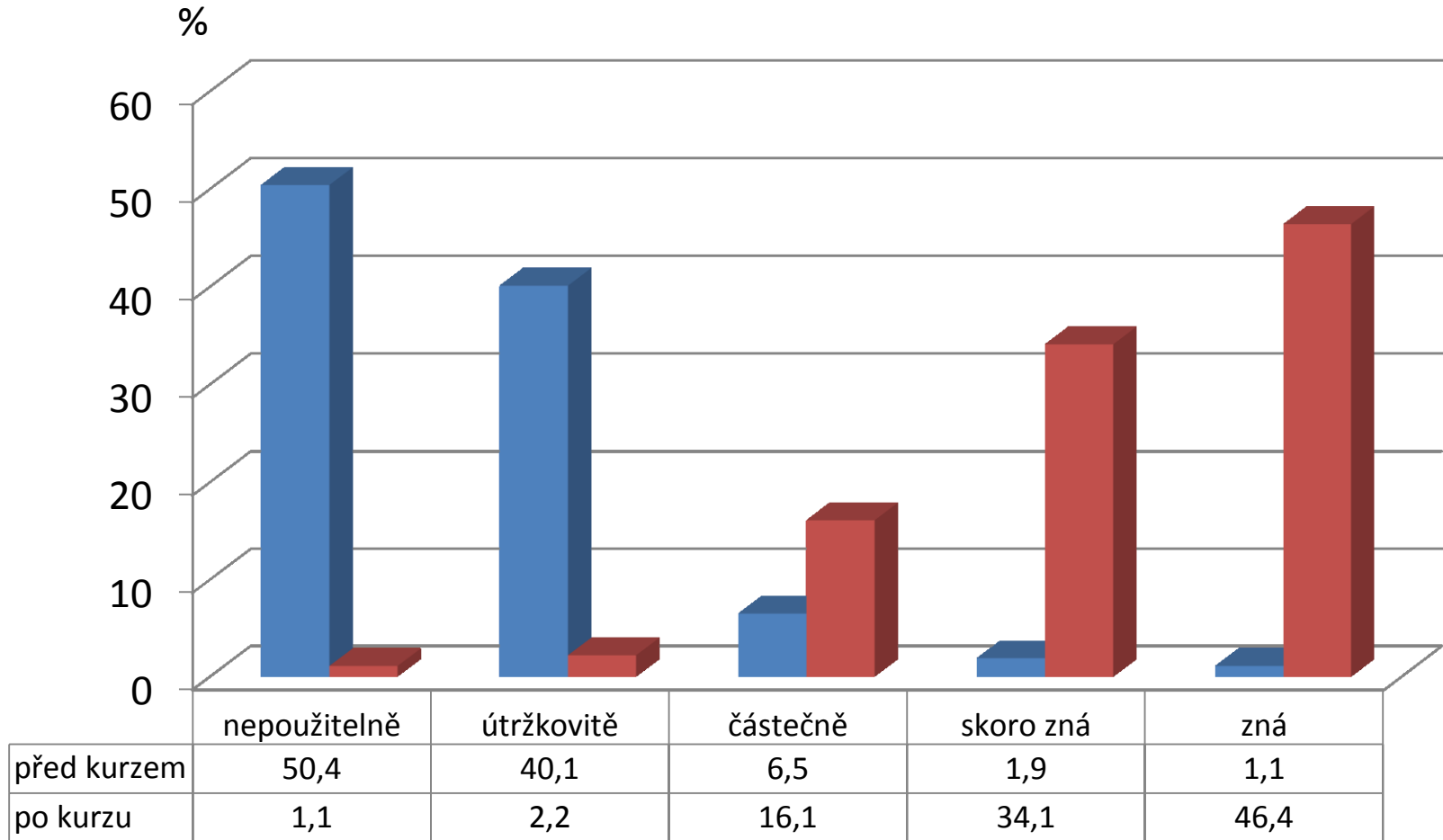
...má každý alespoň jednoho dobrého kamaráda/kamarádku.	-2	-2	-1	-4	0	0	-4	-1	-1	-2	0	0	-1	-2	-1	1	-3	-2	-2
...nikomu nedáváme přezdívky, které sám/sama nepříjme	0	-4	-2	-4	-1	-4	-3	0	0	-2	-2	1	2	0	0	-1	-1	-3	-4
...se učíme respektovat to, že jsme každý jiný	-1	-4	3	-3	-2	-3	-4	0	1	-1	0	1	0	0	-2	0	1	-3	-4
...jasně odlišujeme škádlení od ubližování.	-1	-2	1	0	-1	-1	1	0	1	0	3	1	1	2	2	0	3	0	-3
...když někdo ubližuje druhému, ostatní se ho/jí zastanou.	-3	-1	-1	0	0	1	0	0	0	-2	1	0	1	1	0	1	0	-4	-4
...se učíme konflikty mezi sebou vyřešit tak, aby to bylo přijatelné pro všechny zúčastněné.	-4	-1	-1	-1	-1	-2	0	-1	-2	-3	0	-1	1	2	-1	2	0	-1	-2
...máme jasná pravidla, jak se k sobě navzájem chovat.	-4	-2	-1	-2	-2	1	-3	-1	1	1	2	2	2	1	0	0	-2	-3	-3
...často se vztahovými pravidly pracujeme, když dojde ke konfliktu mezi spolužáky.	-2	1	-1	0	-1	2	-1	1	-1	-2	0	-1	2	2	1	1	3	-2	0
	-2,1	-1,9	-0,4	-1,8	-1,0	-0,8	-1,8	-0,3	-0,1	-1,4	0,5	0,4	1,0	0,8	-0,1	0,5	0,1	-2,3	-2,8

Třídní učitel/ka

Oblast grafu

...nedopustí, abychom si v jeho/její přítomnosti nadávali nebo se někomu posmívali.	-3	-1	4	-1	2	0	-4	-1	-1	0	2	2	2	1	0	0	-2	-3	0
...se ke všem ve třídě chová s porozuměním a respektem.	-1	-4	-3	-3	1	0	-2	-2	-3	-4	-2	0	-2	-1	-1	-3	-4	-4	-4
...se zajímá, jak se nám ve škole daří a líbí.	0	-1	2	1	0	-2	-4	3	0	-3	1	-1	-3	1	4	1	-1	-4	0
...umí vyřešit vážnější konflikty mezi námi tak, že se vztahy mezi zúčastněnými zlepší.	-2	0	2	-4	-1	-2	0	0	0	0	0	-1	-1	2	-2	-2	0	-2	-2
	-1,5	-1,5	1,3	-1,8	0,5	-1,0	-2,5	0,0	-1,0	-1,8	0,3	0,0	-1,0	0,8	0,3	-1,0	-1,8	-3,3	-1,5

Znají učitelé postup řešení případu šikany?

■ před kurzem ■ po kurzu

Oblíbená témata DVPP

- popisná zpětná vazba
- formativní hodnocení
- reflexe vzdělávacích aktivit
- facilitace skupinové diskuse
- řešení konfliktů
- nastavování vztahových pravidel v třídních kolektivech
- dynamika vztahů ve skupině
- ...

Úroveň gramotností žáků na ZŠ a SŠ ve školním roce 2017/2018

- Téměř 85 % učitelů a více než 90 % ředitelů škol považuje **sociální gramotnost za stejně významnou** jako jiné dovednosti, které se snaží ZŠ i SŠ rozvíjet.
- Velký podíl učitelů a ředitelů škol je přesvědčen, že pedagogové nemají pro rozvoj sociální gramotnosti žáků dostatek dovedností, vědomostí ani didaktických prostředků.
- Na bezmála pětina škol nebyl rozvoj sociální gramotnosti žáků interně nijak hodnocen nebo alespoň sledován, a to ani příslušným třídním učitelem, ani učiteli jednotlivých předmětů.

Jak funguje systém školy?

- vedení školy
  - jasně dává najevo, že sociální učení je důležitým cílem školy
- všichni dospělí/pedagogové
  - jednají s dětmi s respektem, předvídatelně, v principech jsou jednotní
  - jsou senzitivní na projevy ubližování
  - poznají, co umí vyřešit, a kdy si vyžádat podporu
- třídní učitelé
  - cíleně posilují dobré vztahy ve třídě
  - specifická opatření pro 10 – 15% dětí
- specialisté
  - zaměřují se na pomoc, podporu 5% dětí s obtížemi chování
  - podporují ostatní pedagogy

Máme ještě chvíli?

- [big guy fights](#)
- [big guy fights II](#)
- https://www.youtube.com/watch?v=l_BdAk7H6Lk&t=328s

Děkuji za pozornost

Milan Kotík

milan.kotik@aisis.cz

www.minimalizacesikany.cz

www.aisis.cz

aisis